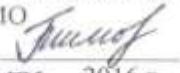

Муниципальное бюджетное образовательное учреждение средняя
общеобразовательная школа № 2 И.С. Иванова с дошкольными группами

Рассмотрено на заседании МО
Руководитель МО
Тимофеев М.Ф.
« 31 » августа 2016 г.

Согласовано
Зам.директора по УМР
Данилова И.Е.
« 31 » августа 2016г.

Рабочая программа по КУЛЬТУРЕ НАРОДОВ РС(Я)

2016 - 2017 учебный год

ФИО учителя: Афанасьева Октябрина Федотовна

Предмет: культура народов Республики Саха (Якутия)

Класс: 9

Количество часов в неделю: 1 час.

Количество часов по программе: 32 ч.

Составлено в соответствии с программным требованием, рекомендовано Министерством образования Республики Саха (Якутия).

В тематическом планировании отражены подробно типы уроков, цели, справочные материалы, домашние задания

Быһаарыы сурук

Норуот уйэлэргэ елбет-суппэт барҕа баайа – кини национальной культурата уонна искусствота буолар. Оттон национальной культура диэн норуот олоххо-дьаһахха, улэҕэ-хамнаска, ей-санаа, сир-майгы еттунэн атын омуктартан туох уратыны айбыта-туппута барыта ааттаныан сеп.

Саха ыччата кыра сааһыттан норуот терут культуратын этигэр-хааныгар ицэрэн, тереебут буоруттан силистээх-мутуктаах, толору куттаах-сурдээх, саха норуотун салгыыр, ураацхай омугу ууһатар киһи буолан тахсыахтаах. Ол иһин бу предмети уерэтэргэ маннык тосхоллору тутуһуохха сеп:

- 1) Норуот культуратын уунэр келуенэҕэ ситимин быһыта тыыппакка, биир тиһигинэн (системанан) билиһиннэри;
- 2) Норуот тугу айбытын «кырааскалаан-тупсаран», «ыраастаан-чыыскалаан» биэрбэккэ, хайдах баарынан ыччакка тириэрдии;
- 3) Уерэҕи билици кэм уустук усуллубуйатын кытта сатаан дьуерэлээн, олоххо, ейге-санааҕа мындыр (философскай) сыһыаны ыччакка кердериу.

Терут культураны оскуолаҕа уерэтэргэ маннык араас еруттээх сыал-сорук турар:

- 1) Оҕо-ыччат хараҕын аһан, болҕомтотун тардан, интэриэһин кебутуу, билиитин-керуутун кэцэтии, хацатыы;
- 2) Эдэр киһи уйулҕатын уһугуннаран, иһирэх иэйиитин сайыннаран, норуота тугу айбытын сэргээн-кэрэхсээн, долгуйар-дуоһуйар гына иитии;
- 3) Уерэтэр матырыйаалы бугуццу олоххо сыһыаран, ыччакка утуе ейу-санааны ицэри, сирдээх быһыыны-майгыны олохсутуу;

- 4) О5о тылын-еһун байытан, сааһылаан сацарар, кэккэлээн кэпсиир, оһуордаах-уобарастаах уус тыллаах киһи оцоруу;
- 5) О5ону кыра сааһыттан кылыһахтаах ырыалаах, чуор тойуктаах, утукээн уцкууһут, бэртээхэй битиһит буоларга уерэтии, уһуйуу, дьобурун тобулуу, талаанын таһаарыы;
- 6) Уунэр келуенэ5э тереебут норуотун мындыр ейун, амарах сурэ5ин, уран тарба5ын ытыктаан, онон киэн туттан, киһи кэккэтигэр, омук ортотугар тэццэ сананан сылдыар дьицнээх интернационалист буоларыгар олук ууруу;
- 7) О5ону норуот айымньытын хомуйар, суруйар, уерэтэр, чинчийэр идэ5э чугаһатыы.

Бу программа «Саха сирин терут омуктарын культурата» (кылгатаан «Терут культура») диэн предмет ис хоһоонун суруннуур матырыяал курдук бэриллэр. Манна олобуран оройуон, оскуола, учуутал баар усулуобуйа5а дьуерэлээн, олохтоох матырыяалы киэцник киллэрэн, эбэн-ке5урэтэн, бэйэтигэр септеех программа оцостон улэлиир кыахтанар.

Учебник суох кэмигэр о5олор уруокка тылдыт курдук кылгас бэлиэ, «Айымньы тэтэрээтэ» оцостоллор. Сыл ахсын реферат суруйаллар. Уерэхтэрин бутэрэллэригэр тумук улэ суруйан, кемускээн, оскуола5а ейдебунньук хаалларар. Ба5а етгунэн зачет, экзамен да туттарыахтарын син.

Туц былыргы ебугэлэрбит этэллэринэн, ат елер – майдан хаалар, эрэт елер – аат-суол хаалар, сордоц елер – тииһэ хаалар, ырыаһыт елер – ырыата хаалар. Ус саха дьолун иһин, кун сириттэн суппэтин туһугар норуот культуратын уунэр келуенэ5э ситимин быспакка ийтиц-уерэтиц.

9 кылаас (32 чаас)

№	Бытыллар кунэ	Бытыллы быт кунэ	Уруок темата	чааһа	Уерэнээччи тугу билиэхтээбэ, сатыахтааба	Уеруйэхтэри иитии (Формирование УУД)	ИКТ компетентность	Эбии матырыйаал, дьибэ улэ	
1	02.09.		Искусство олобу араастык кердеруутэ	1		Уеруйэхтэри иитии (Формирование УУД) Тылын сайыннаар бабаны уескэтии (потребность в совершенствовании собственной речи). Тереэбут тылын барба баайын сыаналыыр, тыл кэрэтигэр умсугуйар, этигэн тыл кууьун, кыабын толору туьанарга, тылын-еьун бэйэтэ сатаан чочуйан, тупсаран, санаатын сибиии этэргэ, кэпсииргэ дьулуьар. Бэйэни салайынар-дьаьанар уеруйэхтэр: Сыал-сорук туруорунан кедьуустээхтик улэлиир. Билиини-керууну ылар уеруйэх: Сахалыы уерэх-наука литературатыттан (тылдыьыттартан, ыйынньыктартан, энциклопедиялартан, араас кинигэттэн) туьааннаах информацияны, билиини дебэннук информацияны, билиини дебэннук булар, бэлиэтэнэр, бэлиэтэнэр, тумэр,	Сахалыы уерэби сайыннаар интернет сайтарган туьалаах, наадалаах информацияны булан, сепке наардаан туьанар; Тиэкиьи компьютерга сахалыы шрибинэн бэйэтэ тэтимнээхтик бэчээттиир Интернет ненуе сахылыы бытыллар араас тэрэьиннэ тереэбут тыл литературнай нуорматын тугуьан, кехтеехтук кыттар. Сахалыы уерэх-наука литературатыттан (тылдыьыттартан, ыйынньыктартан, энциклопедиялартан, араас кинигэттэн) туьааннаах информацияны, билиини дебэннук булар, бэлиэтэнэр, ситимниир араас		
2	09.09.		Саха итэбэлэ. Сиэртюом, угэстэр.	1					
3	16.09.		Ойуун итэбэлэ	1	Ойуун анала – айыы дьонун арааччылааһын: эмтээһин, уергэ утуруйуу. Сахаларга ойууннааһын уескээһинэ уонна сайдыьта. Ойуун уонна удабан. Айыы ойууна. Кыра, орто, улуу ойуун.				-М.А.Попова. Саха терут культурата. Итэбэл. IV чааһа. Дь., 1994 с.
4	23.09.		Ойуун эттэниитэ, уһуйулууга, бэлэскэ силлэтиитэ	1	Ап-хомуһун албаһын баһылааһына. Ийэ кыыл. Ойуун уерэ-сууругэ, абааһылара.				
5	30.09.		Ойуун олобо, туттар тэрилэ.	1	Кутуруксут. Ойуун кыырыытын олуктара. Дьалбыйыы. Керуулэнии. Кэрэх ыйааһын. Ытык дабатыы. Кэйээрин. Сизмэх ойуун.				Дуцурун, тацаһын, эмэгэттэрин суолтата
6	07.10.		Кутуруксут. Ойуун кыырыытын олуктара	1	С.А.Зверев «Ытык дабатыы» (пластинканы истии, быһаарыы). П.А. Ойуунускай «Кыһыл ойуунун» Саха театрыгар туруоруу .				
7	14.10.		Ойуун анала	1	Чачыгыр Таас ойуун, Хаас ойуун о.д.а. Улуутуйар Улуу Тойон – тобус ойуун терде.				
8	21.10.		Ойууну билиици кэмцэ уерэтии	1					
9	28.10.		П.А.Ойуунускай “Кыһыл ойууна” саха театрыгар турууга	1					Диспука бэлэмнэнии
10	11.11.		Ойуун уобараьа саха уус-уран литературатыгар	1					Семинарга бэлэмнэнии
11	18.11.		Саха сиригэр политсыылка сүһуөбэ	1	Сыылка норуот культуратын уерэтиигэ, уерэбэ суох омугу				Семинар-уруок

					сырдатыгыга оруола. Э.К.Пекарской, И.А.Худяков, В.Л.Серошевской, С.В.Ястремской, В.Ф.Трошанской, В.М.Ионов о.д.а. научнай улэлэрэ.	ситимниир араас ньыманы табыгастаахтык туьанар. Бэйэни салайынар-дьаьанар уеруйэхтэр Хонтуруолланы. Бэйэ суругун кэтэнэр, албаа суох суруйарга кыьаллар. Уеруйэхтэри иитии (Формирование УУД) Тылын сайыннарар бабаны уeskэтии (потребность в совершенствовании собственной речи). Тереебут тылын барба байын сыаналыыр, тыл кэрэтигэр умсугуйар, этигэн тыл кууьун, кыабын толору туьанарга, тылын-еьун бэйэтэ сатаан чочуйан, тупсаран, санаатын сыйлиии этэргэ, кэпсииргэ дьулуьар. Бэйэни салайынар-дьаьанар уеруйэхтэр: Сыл-сорук туруорунан кедьуустэхтик улэлиир. Тус сыбыан уеруйэхтэрэ. Сыл-сорук туруорунан кедьуустэхтик улэлиир. Билини-керууну ылар уеруйэх: Сахалы уерэх-наука литературатытан (тылдыгьтартан, ыйынныктартан, энциклопедиялартан, араас кинигэттэн) туьаннаах	ньыманы табыгастаахтык туьанар. Сахалы тахсар о5о5о аналлаах республика, улуус, оскуола хаьыаттарын-сурунаалларын («Кэскил», «Чуораанчык», о.д.а) тыигин быспакка аабар, араадыйанан, телевизорынан сахалы биэриилэри сэргээн истэр-керер, уерэ5эр, чинчийэр, айар улэтигэр туьанар. Сахалы уерэ5и сайыннарар интернет-сайтартан туьалаах, наадалаах информацияны булан, сепке наардаан туьанар; Тиэкии компьютерга сахалы шрибинэн бэйэтэ тэтимнэхтик бэчээттиир; Интернет ненуе сахалы ыытыллар араас тэрэьиннэ тереебут тыл	
12	25.11		А.Е.Кулаковской – ученай-чинчийээччи	1	«Научные труды» кинигэтин кытта билсиһии. Кини поэзиятыгар саха терут итэ5элин кестуутэ.			«Научные труды» диэн улэни кытта билси
13	02.12.		Саха театра	1	Сценкалары суруйарга холонуу. Музейга сылдыьы. Кинигэ быыстапкатын оцоруу.			
14	09.12.		Саха театрын сценатыгар саха суруйааччыларын айымныыларын туруоруу	1	Саха драматическай театрын теруттэниитэ (1925). Театр режиссердара В.В.Местников, С.А.Григорьев. сценаба А.И.Софронов, Н.Д.Неустроев, П.А.Ойуунускай, Суорун Омоллоон, С.Ефремов о.д.а. суруйааччылар айымныыларын ситиһиилээхтик туруоруу.			
15	16.12.		Саха биллиилээх артыыстара	1				
16	23.12.		Тургутук тест	1				Саха драм.театра теруттэниитэ (1925)
17	13.01.		Сахалы бастакы опералар, балеттар	1	П.М.Решетников, Д.Ф.Ходулов, Д.Д.Слепцова, М.В.Слепцова, А.П.Петров о.д.а. Саха театрын сайдыытыгар киллэрбит кемус кылааттара. Художник Г.М.Туралысов улэтэ.			Реферат
18	20.01.		Саха бастакы композитордара	1	«Ньургун Боотур» (1947), «Сир симэ5э» (1947), «Лоокут уонна Ньургунун» (1958), «Хотугу сибэкки» (1961), «Сыгый Кырынаастыыр» (1962).			
19	27.01.		Номоххо киирбит ырыаьыттар	1	Ф.Корнилов, М.Жирков норуокка киэцник тар5амыт ырыалара.			
20	03.02.		Сунтаар улууьун ырыаьыттара	1	Номоххо киирбит ырыаьыттар: саха куерэгэйэ Екатерина Захарова, Александра Новгородова – туйаарыма Куо. Устин Нохсоров умнуллубат куолаһа. Тарас Местников, Анна Егорова, Марфа Васильева, норуот ырыаьыта Марина Петрова о.д.а. Христофор Максимов, Г.Никифоров, Ф.Лобанов о.д.а. ырыалара			Материал хомуйуу
21	10.02.		Бастакы келуенэ самодеятельнай композитордар	1				
22	03.03.		Бийиги нэьилиэкпит мелодистара	1				

23	10.03 17.03		Саха культуратын сайдытыгар биир кэрдиис кэм	1	М.М.Носов, И.В.Попов, П.П.Романов улэлэрин керуу. Кырдыаҕас келуенэ художниктар Л.А.Ким,	информацияны, билиини дебэннук булар, бэлиэтэнэр, түмэр, ситимниир араас ньыманы табыгастаахтык туьанар. Бэйэни салайынар-дьаьанар уеруйэхтэр Хонтуруолланыы. Бэйэ суругун кэтэнэр, албаа суох суруйарга кыьаллар. Бэйэни салайынар-дьаьанар уеруйэхтэр: Сыл-сорук туруорунан кедьуустээхтик улэлиир. Тус сыьан уеруйэхтэрэ. Тылын сайыннарар баьаны уескэтии (потребность в совершенствовании собственной речи). Тереебут тылын барба баайын сыаналыыр, тыл кэрэтигэр умсугуйар, этигэн тыл кууьун, кыаьын толору туьанарга, тылын-еьун бэйэтэ сатаан чочуйан, тупсаран, санаатын сибиили этэргэ, кэпсииргэ дьулуьар.	литературнай нуорматын тутуьан кехтеехтук кыттар. Интернет кыаьын толору туттар, бэриллит соруудаьы интернеттэн булар. Докумуону компьютерга бэчээттиир. Сахалы уерэби сайыннарар интернет сайтартан туьалаах, наадалаах информацияны булан, сепке наардаан туьанар; Тиэкиьы компьютерга сахалы шрибинэн бэйэтэ тэтимнээхтик бэчээттиир;	
24	24.03.		Саха бастакы художниктара	1	С.Л.Александров о.д.а. Аатырбыт муосчуттар Т.В.Аммосов, С.Н.Пестерев, В.П.Попов о.д.а.улэлэрин билсиһии.			Тэки Одулок. Жизнь Имтеургина Старшего.
25	07.04.		Кырдыаҕас келуенэ художниктар	1				Ааьы, кэпсииргэ бэлэмнэнии
26	14.04		Аатырбыт муосчуттар	1				
27	21.04		Хотугу омуктар революция иннинээби кэмцэ	1	Муора, туундара чукчалара. Чукча итэьэлин уратылары. Ыраахтааьы, воевода былааьыгар утарылаһыы. Америка атыьыьытара Чукоткаьа етен кириилэрэ.			Конспект
28	0505		Чукчалар	1				ТСУ
29	12.05		Чукча итэьэлин уратылары	1				Олоьо, айар улэтэ
30	19.05		Юкагир суруйааччыта Тэки Одулок	1	«Улахан Имтеургин олоьо» - юкагир норуота ааспыт кэмин кердерер сэьэн. Олох-дьаьах уларыьыьыта.			Олоьо, айар улэтэ
31			«Улахан Имтеургин олоьо»	1	Ыраахтааьы булчуттара. Дьаьаах. Силиэбийэ кириэппэстэрэ. Ынырык ыарыьылар. Имтеургин – хараца киһи. Баай Эрмечин албына, уодаьына.			конспект
32			«Улахан Имтеургин олоьо»	1				Матырыаал хомуйуу
33			«Улахан Имтеургин олоьо»	1	Сэьэн уус-уран ситиһиитэ			Матырыаал хомуйуу
34			«Улахан Имтеургин олоьо» - тумуктуур улэ	1				
35			Сыллааьы хатылааьын	1				

